

Lausunto

1 (3)

9.10.2024

Dnro 332/00.04.00/2022

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Viite: HE 101/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi, lausuntopyyntöne 2.10.2024

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt mm. Kainuun liiton kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman tavoitteeseen muuttaa rakentamislakia siten, että hallinnollinen taakka kevenee ja byrokratia vähenee. Ehdotetut lait on tarkoitettu pääosin tulemaan voimaan 1.1.2025.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi 1.1.2025 voimaan tulevaa rakentamislakia sekä maankäyttö- ja rakentamislakia, jonka nimike muuttuu mainittuna ajankohdantana alueidenkäyttölainsiksi. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi ympäristönsuojelulakia ja viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettua lakia.

Esityksen mukaan ilmastaselvityksen ja materiaaliselosteen laatimisveloitteesta rakentamisen eri osapuolille aiheutuvaa taakkaa kevennettäisiin ja lupamenettelyä sujuvoitettaisiin. Rakennusten hiilijalanjäljen sääntelyn soveltamisalaa supistettaisiin siten, että soveltamisalasta poistuisivat esimerkiksi pientalot ja laajamittaisesti korjattavat rakennukset. Ilmastaselvityksen laatimisveloite ei koskisi myöskään laajennuksia. Lupamenettelyä sujuvoitettaisiin siten, että rakennuksen hiilijalanjäljen raja-arvon alittuminen osoitettaisiin vasta loppukatselmusta varten tehtävällä ilmastaselvityksellä. Raja-arvoa annettaessa voitaisiin ottaa huomioon sellaiset erityistilanteet, joissa raja-arvon alittaminen on erityisen vaikeaa esimerkiksi rakennuksen ominaispiirteiden tai sijainnin vuoksi. Materiaaliseloste korvattaisiin pääpiirustustasoisella rakennustuoteluettelolla. Luettelon laatimisesta aiheutuvaa taakkaa vähentää sisältöön tehtävien rajauksien lisäksi myös ilmastaselvityksen soveltamisalaan tehtävät supistukset. Luettelo olisi esitettävä rakentamislupaa haettaessa, jos rakennukselle on laadittava esityksen mukaan ilmastaselvitys ja päivitettävä loppukatselmusta varten keskeisten rakennusaikaisten muutosten osalta.

Osoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:
Kainuun liitto
003724969924
PL 5016
02066 DOCUSCAN

Y-tunnus:
2496992-4

Osa rakentamislupahakemukseen nykyisin liitettävistä tiedoista tulisi esittää vain, jos siihen on perusteltu syy. Rakentamislupahakemuksen liitteiden laajuuden osalta palattaisiin nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen menettelyyn.

Lainsäädäntöön lisättäisiin uusi puhtaan siirtymän teollisuutta koskeva sijoittamislupa sekä pitkän kokeilun jälkeen pysyvä mahdollisuus myöntää rakentamislupa ennen tonttijaon laatimista ja tontin lohkomista. Purkamisluvan edellytyksiä selvennettäisiin ja kunnan tai kuntaomisteisen yhtiön vähintään kymmenen vuotta omistaman asemakaavalla suojellun rakennuksen purkamista helpotettaisiin tilanteissa, joissa rakennus on niin huonossa kunnossa, ettei sitä voida enää käyttää. Rakentamislupahakemusten käsittelylle säädettäisiin määräaika sekä seuraamukset määräajan laiminlyömisestä. Päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuu kumottaisiin. Museoviranomaisten valitusoikeutta rajattaisiin valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviin kohteisiin, mutta valitusoikeus säilyisi edelleen laajempina kuin nykyisessä maankäyttö- ja rakennuslaissa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELYkeskuksen) valitusoikeus vastaisi maankäyttö- ja rakennuslaissa olevaa sääntelyä. Maisematyöluvan valitusoikeutta rajattaisiin tilanteissa, joissa toteutetaan lainvoimaista asematai yleiskaavaa. Lisäksi lakeihin tehtäisiin joitakin pääosin lakitekniisiä korjauksia.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) kokonaisuudistusta on valmisteltu hajautettuna kokonaisuutena. Vaarana on, että maankäyttö- ja rakennuslakia seuraava usean lain muodostama kokonaisuus muodostuu epäjohdonmukaiseksi ja kokonaisuuden vaikutusten hahmottaminen on vaikeaa. Epäselvien toimivaltarajojen vuoksi lain tulkintaa joudutaan odottamaan oikeuspäätösten myötä.

Kainuun liitto on huolissaan MRL:n uudistamisen myötä siitä, että lakiuudistukset voivat heikentää pitkäjänteisen alueidenkäytön suunnittelun ja kehittämisen merkitystä. Alueidenkäytön suunnittelu on yksi työkalu maakuntien elinvoiman kestävässä edistämisessä ja sen avulla luodaan lupaprosessien taustalle vakautta, kestävyyttä ja ennustettavuutta.

Kainuun liitto katsoo, että mittaluokaltaan teollisten ja vaikutuksiltaan ylikunnallisesti merkittävien teollisuuslaitosten sijoittelu on jatkossakin tarkoituksenmukaista järjestää alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän kautta. Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän mahdollistamat suunnittelutyökalut sujuvoittavat hankkeiden luvitusvaihetta ja laadukkaasti toteutettuna vähentävät valitusprosessien mahdollisuutta.

Kainuun liitto pitää tärkeänä, että lain valmistelussa kunnan toimivaltaa päättää maankäytöstä alueellaan ei heikennetä. Samalla on tärkeää varmistaa, että kunnilla on käytettävissään riittävät rakennusvalvonnan resurssit ja osaaminen. Mikäli maakuntakaavan roolia heikennetään, rakennusvalvonnan on jatkossa kyettävä käsittelemään yhä laajempia tietomääriä ja selvityksiä heikommalla ennakoivalla maakuntakaavoituksen tuella. Rakennusvalvonnoissa osaavan työvoiman

saatavuus on jo nykyään haaste ja mahdollisten muutosten myötä riittävä resurssointi nousee yhä merkittävämpään rooliin.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa hallituksen esityksestä.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Martti Juntanen
maankäyttöasiantuntija

30.9.2024

Dnro 230/06.00/2024

Pohjois-Pohjanmaan liitto
kirjaamo@pohjois-pohjanmaa.fi
Poratie 5 A
90140 OULU

Viite: Kommentointipyyntöne 11.9.2024

POHJOIS-POHJANMAAN LIIKENNEJÄRJESTELMÄSUUNNITELMAN LUONNOKSEN KOMMENTOINTI

Pohjois-Pohjanmaan liitto on pyytänyt Kainuun liittoa kommentoimaan Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnosta.

Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksessa on tarkasteltu edellisen, vuonna 2019 valmistuneen suunnitelman tavoitteita ja toimintalinjoja uudessa geopoliittisessa tilanteessa. Liikennejärjestelmäsuunnitelmaa 2040 koskeva päivitys kokoaa ajankohtaiset näkemykset liikennejärjestelmän kehittämistä ohjaavista tavoitteista, toimintalinjoista ja toimenpiteistä. Kommentteja pyydetään erityisesti valittuun asioiden tarkastelutasoon ja esitettyjen kärkitoimenpiteiden määrään liittyen. Lisäksi pyydetään ehdotuksia suunnittelun kautta edistettävistä asioista toimintalinjojen muut toimenpiteet -kohtiin liittyen.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman tarkoituksena on turvata Pohjois-Pohjanmaan elinvoima ja sen kehittyminen, saavutettavuus, osaavan työvoiman saatavuus ja varmistaa tuotannolliset investoinnit. Nyt kommenttikierrokselle lähtevä raporttiluonnos on asiantuntijanäkemyks Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmän nykytilasta, tavoitteista ja ehdotetuista toimenpiteistä.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnos

Liikennestrategian luonnoksessa on tunnistettu hyvin toimintaympäristön muutostekijöitä Pohjois-Pohjanmaan näkökulmasta ja valmistelutyössä on oivallettu vuorovaikutuksen ja osallistamisen merkitys suunnitelman sisällön ja sen toteuttamisen näkökulmasta. Kohtaan 3.4 Liikennejärjestelmä – junaliikenne todetaan, että Savon rata ja ratayhteys Kainuusta Kontiomäeltä Ouluun toimii myös varareittinä ns. pääradalle ja on tärkeä tavarajunaliikenteen kuljetusreitti rannikon satamiin ja teollisuuslaitoksiin sekä on tärkeä henkilöjunayhteys.

Liikennestrategiassa esitettyjen tavoitteiden toteuttamisella voitaisiin edistää myös Pohjoisen neljän maakunnan liikennejärjestelmien kehittämisen ylimaakunnallista kokonaisuutta pitkällä aikavälillä.

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
003724969924
PL 5016
02066 DOCUSCAN

Y-tunnus:

2496992-4

Suunnitelmaluonnoksessa on esitetty liikennejärjestelmätason vaikutusten arviointi suunnitelman tarkkuustason edellyttämällä tavalla. Liikenne 12-suunnitelman vaikutuskehikon sisällyttäminen suunnitelmaan on hyvä asia.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksessa on esitetty yhtenä kärkitoimenpiteenä valtatie 22 Oulu-Kajaani parantamistoimenpiteet. Tämä kärkitoimenpide on yhdenmukainen Kainuun liiton tavoitteiden kanssa. Valtatie 22 merkitys työsäkäynnille ja arjen liikkumiselle, elinkeinoelämän kuljetuksille, väylien kaksoiskäytölle sekä huoltovarmuudelle on tärkeä. Valtatie 22 liittäminen osaksi valtatie 6 (tienumeroinnin muutos) ja tien (Oulu-Kajaani) sisällyttäminen valtakunnallisesti merkittävään liikenteen runkoverkkoon nostaisi maankuntakeskusten Oulu ja Kajaani välisen valtatieyhteyden sille kuuluvalla tasolle.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksessa on yhtenä edistämisteemana todettu ”Edistetään Pohjoisen liikennestrategia 2036-työssä esitettyjä poikittaisliikenteen ja vt 5 kehittämishankkeita”. Nämä ovat Kainuun liiton mielestä tärkeitä edistettäviä asioita. Kainuun liitto kannattaa valtatie 5 sisällyttämistä puuttuvalta osaltaan (Kemijärvi-Sodankylä) TEN-T kattavaan verkkoon ja koko valtatie sisällyttämistä LVM:n pääväyläasetukseen (maanteiden runkoverkko).

Kainuun liitto esittää, että Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa huomioidaan Kontiomäki-Kemijärvi ratayhteyden kehittämistarpeet pitkän aikavälin tavoitteena ja mahdollisuutena. Lapin maakuntavaltuusto on hyväksynyt 16.5.2022 Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan (kuulutettu voimaan 21.9.2022), jossa on osoitettu pääradan yhteystarve välillä Kemijärvi – Pohjois-Pohjanmaan maakuntaraja. Kainuun voimassa olevassa vaihemaakuntakaavassa 2030 on osoitettu Kontiomäki-Suomussalmi rataosa parannettavana yhdys-/sivurata. Rataosan perusparannus ym. hankekokonaisuus toteutetaan vuosina 2021–2024. Pesiökylä-Taivalkoski rataosa on osoitettu voimassa olevassa Kainuun maakuntakaavassa 2020 yhdysrata/sivurata maakunnan rajalle saakka. Pesiökylä-Taivalkoski rataosa on suljettu liikenteeltä vuonna 2004. Kontiomäen ja Kemijärven välisen radan esiselvitys (Study of Kontiomäki-Kemijärvi) on valmistunut vuonna 2021. Selvityksessä on tarkasteltu ratayhteyden linjausvaihtoehtoja, toteutuskustannuksia, radalle tulevaa henkilö- ja tavaraliikennettä, suhdetta nykyiseen maankäyttöön ja erilaisiin maankäytön suunnitelmiin sekä ratayhteyden toteuttamisen alustavia vaikutuksia. Kontiomäki-Taivalkoski-ratayhteys tarjoaa raideliikenteen hyödyntämis- ja kehittämismahdollisuuksia tavarankuljetuksiin, Kainuuseen ja Koillismaalle suuntautuvaan matkailuliikenteeseen sekä maakunnan sisäiseen joukkoliikenteeseen. Pitkän aikavälin suunnitelmissa ratayhteys on potentiaalinen osa mahdollisia tulevia Jäämeren ratayhteyksiä.

Asioiden tarkastelutaso ja esitettyjen kärkitoimenpiteiden määrä

Liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksessa esitettyjen asioiden tarkastelutaso on varsin sopiva alueelliselle liikennejärjestelmäsuunnitelmalle.

Luonnoksessa on esitetty Pohjois-Pohjanmaan pääliikenneväylille yhteensä 17 kärkitoimenpidettä neljälle toimintalinjalle ryhmiteltynä. Kärkitoimenpiteisiin

sisältyy infrahankkeiden suunnittelu- ja toteutusvalmiuden parantamista sekä varsinaisia infran toteutustoimenpiteitä. Luonnoksen mukaan osa maakunnallisesti merkittävistä liikennejärjestelmän toimenpiteistä etenee MAL-sopimusmenettelyn kautta.

Kärkitoimenpiteiden kokonaismäärä vaikuttaisi olevan varsin suuri ottaen huomioon liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitevuosi 2040, julkisen talouden lähitulevaisuuden tila ja valtion rajalliset rahoitusmahdollisuudet liikenneinfrastruktuurin parantamiseen ja kehittämiseen koko maan alueella.

Kärkitoimenpiteiden toteutuminen edellyttää laajaa eri sidosryhmien sitoutumista, toimenpiteitä ja vaikuttamistyötä; myös ylimaakunnallinen liikennejärjestelmäyhteistyö ja edunvalvonta ovat toteutumisen kannalta tärkeää.

Ehdotuksia suunnittelun kautta edistettävistä asioista

Liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksessa on esitetty muut maakuntatasolla edistettävät aihepiirit sekä ehdotuksia laadittavista tarkemmista suunnitelmista ja toimintamallien kehittämisestä, joilla voidaan edistää maakunnan liikennejärjestelmän toimivuutta sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

Elinkeinoelämän kuljetusten kannalta tärkeä alemman asteinen tieverkko (yhdys- ja seututiet) sisältynee asiana jo kohdan 5.2. – Muut toimenpiteet sisälle, mutta asian tärkeys huomioiden esitetään harkittavaksi asian korostamista liikennejärjestelmäsuunnitelman jatkovalmistelussa.

Muut maakuntatasolla edistettävät aihepiirit ovat osin maakunnan liiton toimivaltaan kuuluvia asioita, mutta useat edistettävät asiat, suunnitelmien ja toimintamallien laatiminen edellyttää hyvää sidosryhmä- ja vaikuttamistyötä sekä osin myös ylimaakunnallista liikennejärjestelmäyhteistyötä.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Martti Juntunen
maankäyttöasiantuntija

16.10.2024 Dnro 203/08.00.02/2024

Sitema Oy
lausunnot.sahkoverkot@sitema.fi
Kauppurienkatu 7
90100 OULU

Viite: Lausuntopyyntöne 7.10.2024

LAUSUNTO KAJAVE OY:N KURIMO-SAARIKYLÄ 110 KV -VOIMAJOHTOHANKKEESTA

Sitema Oy on pyytänyt Kainuun liiton näkemystä Kurimo-Saarikylä-voimajohtohankkeesta ja sen toteutumisen vaikutuksista.

Kajave Oy suunnittelee uutta noin 50 km pitkää 110 kV Kurimo-Saarikylä voimajohtoa Suomussalmen kunnan alueelle. Hanke toteutuessaan vahvistaisi Ylä-Kainuun jakeluverkon kapasiteettia, sekä palvelisi tulevaisuuden hankkeita alueella, mukaan lukien Nordic Talc Oy:n suunnittelemaa talkkituotannon aloittamista.

Kajave Oy on tilannut Sitema Oy:lta ympäristöselvityksen hankkeesta, jolla selvitetään esisuunnitellun voimajohdon mahdollisia vaikutuksia ympäristöön maankäytön ja kaavoituksen, maisema- ja kulttuuriperinnön sekä ympäristön- ja luonnonsuojelun kannalta. Osana selvitystä suunnitellulle ilmajohtoreitille on laadittu luontoselvityksiä sekä arkeologinen inventointi.

Hankkeesta järjestettiin 05.09.2024 viranomaistapaaminen, jossa Sitema Oy esitelti hanketta eri viranomaistahoille.

Hanke etenee ympäristöselvityksen jälkeen Kainuun Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristövaikutusten arvioinnin tarveharkintaan. Mikäli viranomaisen arvioi, ettei YVA-menettelyä sovelleta hankkeeseen, voimajohdon yleissuunnittelu alkaa arviolta vuoden 2025 alussa.

Voimajohtohanke

Uusi Kurimo-Saarikylä-voimajohtoyhteys on otettu huomioon voimassa olevassa Kainuun maakuntakaavoituksessa osoittamalla Kainuun maakuntakaavassa 2020 kaavamerkinnällä ohjeellinen pääsähköjohto 110 kV yhteysväylille Ämmänsaari-Kiannanniemi ja Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 osoittamalla kaavamerkinnällä pääsähköjohdon yhteystarve 110 kV yhteysväylille Kiannanniemi-Saarikylä. Edellä mainittu yhteystarvemerkinä on jatkoyhteys Kainuun maakuntakaavassa 2020 osoitetulle ohjeelliselle pääsähköjohdolle. Ohjeellisen pääsähköjohdon ja pääsähköjohdon yhteystarpeen perusteena ovat mahdollinen kaivostoiminta ja tuulivoimatuotanto. Voimajohtojen kaavamerkintöjen sijainnit perustuvat maakuntakaavojen laatimisen aikaisiin tietoihin ja sidosryhmäyhteistyöhön. Maakuntakaavassa osoitettavien voimajohtojen yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja toteutusta ohjataan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja erityislainsäädännöllä.

Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 on annettu muinaisjäänöksiä ja muuta arkeologista kulttuuriperintöä koskeva yleinen suunnittelumääräys: "Yksityiskoh- taisemmassa kaavoituksessa ja muussa alueidenkäyttöä koskevassa suunnitte- lussa tulee tarkistaa kiinteitä muinaisjäänöksiä ja muuta arkeologista kulttuuri- perintöä koskeva ajantasainen tieto museoviranomaisten kanssa mahdollisten alu- etta/kohdetta koskevien selvitysten tai tutkimusten tarve".

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 on annettu Kainuun maakuntakaava- alueelle energian siirtoa koskevia yleisiä suunnittelumääräyksiä: "Energiatuotanto- alueita suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energian siirtoyhteyk- sien järjestämiseen. Lähekkäin sijoittuvien energiatuotantoalueiden liittäminen voimansiirtoverkkoon on ensisijaisesti pyrittävä keskittämään yhteiseen johtokäy- tävään ja yhteispylväisiin, yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa". "Energiansiirtoyhteyksiä suunniteltaessa on otettava huomioon kyseisen energiansiirtohankeen sekä eri energiantuotanto- tai -siirtohankeiden yhteisvai- kutukset erityisesti asutukseen, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuu- teen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia".

Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 on annettu poronhoitoaluetta koskeva suunnittelumääräys: "Maankäytön suunnittelussa on turvattava porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytyk- set. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskun- nan kanssa".

Edellä mainitut maakuntakaavojen suunnittelumääräykset tulee ottaa huomioon ko. uuden voimajohtohankkeen suunnittelussa.

Voimajohtohanketta varten laaditussa ympäristöselvityksessä (5.9.2024) on esi- tetty uuden voimajohtohankkeen sijainti Kainuun voimassa olevien maakuntakaa- vojen epävirallisella yhdistelmäkaavakartalla (12.12.2023). Osana hankkeen ym- päristöselvityksen laatimista on suunnitellulle voimajohtoreitille laadittu luontosel- vityksiä ja arkeologinen inventointi.

Kainuun liitto toteaa, että Kurimo-Saarikylä-voimajohtohankkeella toteutetaan edellä mainittuja maakuntakaavoissa osoitettuja pääsähköjohtojen kaavamerkin- töjä tarkentuneilla suunnitteluperiaatteilla huoltovarmuusnäkökohdat huomioiden.

Kainuun liitto toteaa, että Kurimo-Saarikylä-voimajohtohanke ei vaikeuta Kainuun maakuntakaavoituksen toteuttamista eikä ole ristiriidassa maakuntakaavoituksen keskeisten tavoitteiden eikä periaatteiden kanssa.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa voimajohtohankkeesta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Martti Juntunen
maankäyttöasiantuntija